

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ในการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของประชาชน คือ ส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการทำการเกษตรกรรม โดยหาอาชีพเสริม ในลักษณะของการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน จากเดิมที่เป็นการผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือนเท่านั้น เมื่อมีการส่งเสริมการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้อุตสาหกรรมในครัวเรือนได้รับการพัฒนาและขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมชุมชนขนาดย่อม การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกภายในกลุ่มแล้ว ยังสามารถสร้างรายได้ภายในชุมชน นอกจากนี้ยังสามารถขยายการผลิตเพื่อการค้ามากขึ้นในรูปของธุรกิจชุมชน เช่น การทอผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ การทำร่มจากกระดาษสา การแกะสลักไม้ การแปรรูปอาหาร ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้อย่างกว้างขวาง ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง โดยยึดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นเครือข่ายเน้นส่งเสริมการตลาดชุมชน

จากการที่รัฐบาลใช้นโยบายเร่งด่วน เพื่อเร่งพัฒนาความอยู่ดีกินดีแก่ประชาชน จึงเริ่มจากการพัฒนาประชาชนในระดับรากหญ้า โดยส่งเสริมให้แต่ละชุมชนมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างจุดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์ของแต่ละชุมชนให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เพื่อช่วยให้ตลาดผลิตภัณฑ์ในชนบทมีศักยภาพในระยะยาว ซึ่งแม้ว่าธุรกิจชุมชนจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่ยังคงประสบปัญหาในด้านการพัฒนาให้ธุรกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เนื่องจากมีข้อจำกัดคือ

1. สินค้าและผลิตภัณฑ์ไม่สามารถเข้าถึงในตลาดใหญ่ ๆ เนื่องจากผู้ประกอบการขาดความรู้ ขาดข้อมูลข่าวสารทางการตลาด ตลอดจนไม่มีประสบการณ์ในการขยายช่องทางการจัดจำหน่าย
2. สินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากธุรกิจชุมชน มีคู่แข่งที่เป็นสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิต รวมไปถึงสินค้าที่มีตราสินค้าจากต่างประเทศ
3. ผู้ประกอบการขาดข้อมูลทางการตลาด รวมถึงไม่มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
4. ผู้ประกอบการไม่มีความรู้ในการใช้เทคนิคการผลิตเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ
5. ผู้ประกอบการขาดความรู้ในด้านการจัดการองค์กรของตน รวมถึงขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง
6. ผู้ประกอบการขาดเงินทุนที่ใช้ในการผลิต รวมถึงไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้

เมื่อการใช้นโยบายของรัฐบาล ในการที่จะส่งเสริมให้ประชาชนในระดับรากหญ้ามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นของตนให้เกิดความเข้มแข็ง บ้านม่วงหอมเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ ให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นแหล่งผลิตผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก ที่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภค แต่ยังคงรักษาลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ในด้านการอนุรักษ์ลวดลายผ้าทอด้วยมือ เนื่องจากประชากรในหมู่บ้านได้รับการสืบทอดความรู้เรื่องการทอผ้าจากบรรพบุรุษ ซึ่งนอกจากจะมีฝีมือทางด้านทอผ้าแล้วยังสามารถนำผ้าทอมายำทำการแปรรูปได้อย่างสวยงาม นอกจากนี้ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในการทอผ้า การย้อมสีผ้า การให้สีส้น การทำลวดลายต่าง ๆ ทำให้กลุ่มมีความก้าวหน้ามาโดยตลอด ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านวิทยากรในการให้ความรู้ในเรื่องการทอผ้าด้วยกี่กระตุก ด้านการฝึกอบรม ทบทวนความรู้ในการทอผ้า และการฝึกอบรมให้เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก เกี่ยวกับเทคนิคในการทอผ้า และความรู้ในเรื่องการบัญชี

จากขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาดังกล่าวแม้ว่าจะมีการอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ มากมาย แต่ความรู้ดังกล่าวยังไม่ตรงกับความต้องการของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านม่วงหอมอย่างแท้จริง สมาชิกของกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการตลาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากการฝึกอบรมให้ความรู้ส่วนใหญ่ยังไม่ทั่วถึง และชี้เฉพาะเจาะจงและลงรายละเอียดมากนักในเรื่องของการพัฒนาความรู้ด้านการตลาด ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและวัฒนธรรมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีผลต่อสภาพการตลาดผ้าทอของกลุ่มแม่บ้านเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้การศึกษาและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากนี้จากการสอบถามเบื้องต้นยังพบว่า กลุ่มแม่บ้านยังต้องการให้มีการพัฒนาความรู้ด้านการตลาดอีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้ ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบถึง ปัญหาและความต้องการพัฒนาการตลาดของสมาชิกกลุ่มอาชีพทอผ้า บ้านม่วงหอมและกำหนดรูปแบบในการพัฒนาว่า เป็นอย่างไรและควรมีรูปแบบการพัฒนาอย่างไรที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านม่วงหอมอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาความรู้ในด้านการตลาดให้กับกลุ่มอาชีพทอผ้า บ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจะทำให้กลุ่มแม่บ้าน มีการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น รวมถึงเพื่อนำผลของการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการด้านการตลาด ให้กับกลุ่มอาชีพทอผ้า และ กลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้นำไปศึกษาและปรับปรุงพัฒนาในองค์กรของกลุ่ม ให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการด้านการตลาดของ ผ้าทอต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพทอผ้า บ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกและกำหนดกิจกรรมเพื่อการพัฒนา
2. เพื่อเสริมสร้างการจัดการด้านการตลาดตามกิจกรรมที่กำหนด และติดตามผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการวิจัยไว้ 2 ตอน คือ
 1. ศึกษาสภาพปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพทอผ้า บ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกและกำหนดรูปแบบในการพัฒนาที่เหมาะสม
 2. จัดกิจกรรมเสริมสร้างด้านการตลาด จากรูปแบบที่กำหนดไว้ในข้อที่ 1 และติดตามผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างด้านการตลาด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์หลังการจัดกิจกรรมเสริมสร้างด้านการตลาด
2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จะใช้ประชากร ดังนี้

 - 2.1 ศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนา ด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพทอผ้า บ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จากประชากรที่ดำเนินการทอผ้า ทั้งหมดรวม 54 คน
 - 2.2 จัดกิจกรรมเสริมสร้างด้านการตลาด แก่ประชากรจากข้อที่ 1 ที่เข้ารับการพัฒนาและติดตามผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างด้านการตลาด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างด้านการตลาด จากประชากรที่เข้ารับการพัฒนา
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ขั้นตอน มีดังนี้

 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 3.1.1 ประชากรกลุ่มอาชีพทอผ้า
 - 3.1.2 กิจกรรมที่ใช้ในการเสริมสร้างการตลาด
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ได้แก่
 - 3.2.1 ความรู้ ทักษะ และทัศนคติจากการพัฒนา
 - 3.2.2 ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่ายและด้านการส่งเสริมการตลาดจากการพัฒนา
4. ระยะเวลา ตามขั้นตอนการศึกษาปัญหาและกิจกรรมที่กำหนดขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการในการพัฒนาด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
2. ได้รูปแบบการพัฒนาด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพทอผ้า บ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อให้กลุ่มอาชีพทอผ้า และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน นำไปศึกษาและพัฒนากลุ่มให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการจัดการด้านการตลาดต่อไป

สมมุติฐานในการวิจัย

1. สมาชิกกลุ่มทอผ้ามีความต้องการในการเสริมสร้างและพัฒนาด้านการตลาด
2. สมาชิกกลุ่มทอผ้ามีความรู้ความสามารถในการจัดการด้านการตลาดเพิ่มขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการด้านการตลาด ให้กับกลุ่มอาชีพทอผ้า เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเพิ่มชิ้น การตลาด หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับการผลิต ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด อย่างเป็นระบบ ซึ่งในที่นี้คือ

1. ผลิตภัณฑ์ คือ สินค้าที่กลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านม่วงหอมผลิตขึ้น
2. ราคา คือ การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลผลิตจากผ้าทอ
3. การจัดจำหน่าย คือ การดำเนินการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็น

ผลิตจากผ้าทอ

4. การส่งเสริมการตลาด คือ การดำเนินการเพื่อการติดต่อสื่อสารเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ผ้าทอระหว่างกลุ่มแม่บ้านกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และแจ้งข่าวสารให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปให้กว้างขวาง

กลุ่มอาชีพทอผ้า หมายถึง กลุ่มแม่บ้าน บ้านม่วงหอมที่เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ทอผ้า บ้านม่วงหอม หมู่ที่ 5 ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก